

شعر عاشورایی عربی در قرون چهاردهم و پانزدهم

کلیدواژه: ذکر مصائب، زبان عربی، امام حسین (علیه‌السلام)، حادثه عاشورا، جهان اسلام.

پرسش: شعر عاشورایی عربی در قرن‌های چهاردهم و پانزدهم هجری چگونه بود؟

پاسخ: در دوره قرون چهارده و پانزده بیش از دویست شاعر به زبان عربی درباره امام حسین (علیه‌السلام) و [حادثه عاشورا](#) شعر سروده‌اند. در میان شاعران این دوره، بزرگانی چون: [سیدجعفر حلّی](#)، [محمدحسین کاشف‌الغطاء](#)، [نزار قبّانی](#)، [احمد شوقی](#)، [بچشم می‌خورند](#). اما از ویژگی‌های این اشعار علاوه بر ذکر مصائب بهره‌گیری شعرا از قیام امام حسین (علیه‌السلام) می‌توان اشاره کرد و همچنین شعرایی فرا مذهبی از [اهل سنت](#) حتی فرا دینی در رثا و مصائب امام حسین (علیه‌السلام) شعر سرودند.

فهرست مندرجات

۱- مقدمه

۲- اشعار در قرون اخیر و ویژگی‌های آن

۲.۱- بهره‌گیری‌ها از قیام امام حسین

۲.۱.۱- شعر نزار قبّانی

۲.۱.۲- شعر حواد حَمیل

۲.۲- فرا دینی شدن اشعار عاشورایی

۳- پانویس

۴- منبع

مقدمه

در این دوره، بیش از دویست شاعر [رک: شیر، حواد، ادب الطّف، ج ۸، ص ۲۶۱](#). به زبان عربی درباره [امام حسین \(علیه‌السلام\)](#) و [حادثه عاشورا](#)، شعر سروده‌اند. در میان شاعران این دوره، بزرگانی چون: [سیدجعفر حلّی](#)، [محمدحسین کاشف‌الغطاء](#)، [نزار قبّانی](#)، [احمد شوقی](#)، [عبدالحسین آُزری](#) و [مهدی جواهری](#)، به چشم می‌خورند.

اشعار در قرون اخیر و ویژگی‌های آن

در اشعار این دوره، علاوه بر رثا و [ذکر مصائب](#) - که عنصر مشترک همه ادوار تاریخی بوده است-، ویژگی‌هایی که با اوضاع و احوال فرهنگی - اجتماعی جهان این روزگار نیز بی‌ارتباط نیست، مشاهده می‌گردد. از ویژگی‌های شعر این دوره، به این موارد می‌توان اشاره کرد:

← بهره‌گیری‌ها از قیام امام حسین

در دوران معاصر، [جهان اسلام](#)، با جنبش‌های اجتماعی و آزادی خواهانه‌ای همراه بوده است. برخی از شاعران عرب در حمایت از این آرمان‌ها، به [حادثه عاشورا](#) و [قیام امام حسین \(علیه‌السلام\)](#) توجه کرده‌اند، چنان‌که توجه به حوادث [فلسطین](#) و [جنوب لبنان](#) و مرتبط ساختن آن با [حادثه عاشورا](#)، مشهود است.

← شعر نزار قبّانی

نزار قبّانی، حوادث جنوب لبنان را به [حادثه عاشورا](#) گره می‌زند و می‌سراید: «سَمَّيْتُكَ الْجَنُوبَ يَا لَيْسَاءَ ••• عَبَاءَةَ الْحُسَيْنِ وَ شَمْسَ كَرَبْلَاءَ». من، تو را جنوب می‌نامم ••• ای که عباي حسین بر دوش داری و خورشید کربلاپی! [\[۱\]](#) معجزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۶۳۵.

و حسین سلیم، شاعر لبنانی، شهرها و آبادی‌های جنوب لبنان را فرزندان امام حسین (علیه‌السلام) می‌داند: «ایه بنت الحُسین ارضَ الرَّجُولَةِ ••• انتِ شمسٌ علی الرّمالِ خجولةٌ...»

[و جنوب لبنان] فرزند حسین و سرزمین جوانمردی است ●● و تو چون خورشید آرامی هستی که بر شنزارها تابیده‌ای....
[۴] مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۶۴۷.

← شعر جواد جمیل

جواد جمیل، شاعر عراقی نیز تاثیر عاشورا را در قیام بر ضدّ ستمگران، چنین به تصویر می‌کشد: «لَمْ يَبْقَ مِنْ جُرْحِ الْخُسَيْنِ سِوَى التَّمَرْدِ وَ التَّحَدَى ●● جُرْحُ لَهُ وَ الشَّمْسُ الْفُ عَدِيَجِيءٌ وَ الْفُ وَعَدِيءٌ»
از زخم‌های حسین جز نافرمانی [از ستمگر] و مبارزه طلبی، به یادگار نماند.
او زخم برداشت؛ اما خورشید هزاران صبح و هزاران وعده دیگر، خواهند آمد.
[۴] مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۶۸۴.

← فرا دینی شدن اشعار عاشورایی

اگر در دوره‌هایی شعر عاشورایی، فرا مذهبی شد و از مرز شیعیان، عبور کرد و دوستان اهل بیت (علیهم‌السلام) در میان [اهل سنت](#)، به سرودن شعر پرداختند، در دوره معاصر، شعر عاشورایی فرا دینی شده و برخی از پیروان سایر ادیان نیز درباره عاشورا، شعر سروده‌اند.
[۵] مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۵۲۸.

پانویس

۱. ↑ ر.ک: شیر، جواد، *ادب الطفّ*، ج ۸، ص ۲۶۱.
۲. ↑ مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۶۲۵.
۳. ↑ مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۶۴۷.
۴. ↑ مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۶۸۴.
۵. ↑ مجذزاده، مرضیه، دانش‌نامه شعر عاشورایی، ج ۱، ص ۵۲۸.

منبع

[حدیث‌نت، برگرفته از مقاله «شعر عاشورایی عربی در قرون چهاردهم و پانزدهم» تاریخ بازبینی ۱۳۹۷/۹/۲۷.](#)

رده‌های این صفحه : [شعر عاشورایی](#) | [شعر عربی](#) | [عاشورا](#)